

Ale Johannes Stellingwerf en Grietje Simons Aardema

19^e eeuwse emigranten naar Amerika

Door Piter vander Woude

(in samenwerking met John P. Nauta, Hudsonville, Michigan)

Ale Johannes Stellingwerf en Grietje Simons Aardema.

Foto van omstreeks 1917, genomen vóór hun huis in Grand Rapids, Michigan

Ale Johannes Stellingwerf werd geboren in Oosterbierum op 6 december 1857, zoon van Johannes Ales Stellingwerf, arbeider te Oosterbierum, en Ruurdje Herkes Plantenga, dienstmeid te Tzummarum.

Grietje Arjens Aardema, geboren 16 juni 1862 in Boer. Dochter van Arjen Simons Aardema en Lijsbeth Klazes Schiphof. Bij de geboorte van Grietje was Arjen arbeider in Boer maar een paar jaar later woonde hij met vrouw en kinderen in Oosterbierum. Hij noemde zich toen schipper. Grietje groeide dus op in Oosterbierum.

Ale en Grietje trouwden in 1881 in Barradeel, hij was 23, zij 19 jaar. In het huwelijksregister van de Burgerlijke Stand van Barradeel staat Ale vermeld als arbeider en Grietje als arbeidster, beiden te Oosterbierum, waar ze ook bleven wonen.

Na hun huwelijk in 1881 volgen nog 5 vermeldingen in Allefriezen.nl, de website met namen en Burgerlijke Standsgegevens van 'alle' Friezen.

De eerste is van 1882, de geboorte van hun zoon Johannes. Gevolgd door een vermelding in 1883 van de geboorte van een dochter Elisabeth. De derde vermelding betreft het overlijden van het meisje, 10 dagen later. De vierde vermelding is die van de geboorte van zoon Arjen in

1884. Helaas overleed dit kind 2 jaar later in 1886.

We vinden verder alleen nog een vermelding bij Ale in het Emigrantenregister. Volgens die vermelding zouden Ale, Grietje en hun zoon Johannes op 1 juli 1885 zijn geëmigreerd naar “USA unidentified region”. Die datum kan dus niet kloppen want in 1886 overleed hun zoon Arjen in Oosterbierum en woonde de familie daar ook.¹

Maar ze zijn wel degelijk geëmigreerd, zij het pas in 1887. Behalve in het Emigrantenregister kun je veel informatie vinden over emigratie naar Amerika in Ancestry.com, een Amerikaanse website. Ik had moeite om Ale's aankomst in Amerika te vinden maar een Amerikaanse vriend, John Nauta, zoon van Friese emigranten uit Oosterbierum, en 'betûft' stamboomonderzoeker, heeft gevonden dat Ale, Grietje en zoon Johannes in New York arriveerden met het stoomschip Edam in april 1887.

Bij de Census van 1900 (een volkstelling die iedere tien jaar in Amerika werd gehouden) woonde het gezin in Grand Rapids. De samenstelling was wel veranderd. Ale noemde zich 'stone mason', d.w.z. metselaar. Hij was getrouwd met Grace Stellingwerf en waren drie kinderen: John, 18 jaar; Orye, 6 jaar en Elisabeth, 2 jaar. Hier zien we dus Ale z'n vader, Johannes Stellingwerf, en de ouders van Grietje Aardema, Arjen en Elisabeth Aardema, vernoemd met Amerikaanse namen.

Orye en Elisabeth zijn in Amerika geboren, John (Johannes) in Oosterbierum.

Veel jaren later, zo omstreeks 1917 is bovenstaande foto van Ale en Grietje gemaakt. Wellicht waren de kinderen toen allemaal uitgevlogen.

We zien een wat ouder echtpaar vóór hun huis in Grand Rapids. John Nauta vond deze foto; hij heeft zelf lang in Grand Rapids gewoond en weet waar hij moet zoeken.

¹ Als in het Emigrantenregister een vertrekdatum van 1 juli 1885 staat betekent dat (meestal) dat de datum van vertrek onbekend is. Zo ook 1 juli 1890, 1 juli 1899, enz. Vaak kun je dan via andere bronnen toch wel de echte vertrekdatum vinden

Ale en Grietje zijn in Grand Rapids blijven wonen en daar ook overleden.
Ik vond ze met behulp van de website Findagrave.com:

*Grafsteen van Ale en Grietje
op de Washington Park Memorial Gardens in Grand Rapids Michigan*

Grand Rapids was erg in trek als bestemmingsplaats voor Friese, en vooral ook Barradeelster emigranten. Het was een bloeiende stad met een sterk opkomende meubelindustrie. Nog steeds hebben circa 20% van de inwoners van Grand Rapids Nederlandse wortels. Protestantse immigranten uit Nederland kwamen in een gespreid bedje terecht met rondom Gereformeerde (CRC-) en Hervormde (RCA-) kerken die de nieuwelingen graag binnenhaalden. Die nieuwelingen stuurden enthousiaste brieven naar Nederland en zo kwamen hele families naar Grand Rapids.

Ale en Grietje emigreerden in 1887 maar toen ze in Grand Rapids, Michigan arriveerden kwamen ze daar al een jongere zuster van Grietje tegen, namelijk Geertje Aardema, getrouwd met Bauke van der Werff. Deze Bauke was een zoon van Gatse van der Werff, kleermaker te Oosterbierum. In Amerika werd Bauke 'tailor', dus kleermaker.

Ook de ouders van Grietje raakten besmet met de Amerika-koorts. Arjen Aardema en Lijsbeth Schiphof met hun zoons Simon, Klaas en Anne hielden Friesland ook voor gezien. Hun precieze datum van aankomst in New York heb ik nog niet kunnen vinden. Misschien waren zij ook al vóór Ale en Grietje afgereisd. Of anders, niet lang daarna. Maar bij de volkstelling van 1900 vinden we een Arie Aardema, geboortedatum 1838, wonend in Grand

Rapids, weduwnaar. Dat moet wel 'onze' Arjen zijn. Hij is in de kost bij een familie 'Van der Hyde' (Een mede-Fries: Johannes Cornelis van der Heide uit Ferwerd). Kennelijk was Arjens vrouw toen al overleden.

Inderdaad vinden we met behulp van Findagrave.com een vermelding van Arjens vrouw, Elisabeth Schiphof.

Elizabeth *Schiphof* Aardema

Birth 24 Jun 1831

Menaldumadeel Municipality, Friesland, Netherlands

Death 27 Jan **1899** (aged 67)

Grand Rapids, Kent County, Michigan, USA

Burial [Greenwood Cemetery](#)

Grand Rapids, Kent County, Michigan, USA

Arjen heeft haar meer dan 20 jaar overleefd. Hij stierf in 1920, 82 jaar oud, ook in Grand Rapids:

Arjen "Arend" Aardema

Birth 26 Feb 1838

Dongjum, Franekeradeel Municipality, Friesland, Netherlands

Death 24 Apr 1920 (aged 82)

Grand Rapids, Kent County, Michigan, USA

Burial [Greenwood Cemetery](#)

Grand Rapids, Kent County, Michigan, USA

Helaas zijn er geen afbeeldingen van grafstenen.

Op Findagrave vond ik 197 vermeldingen van Aardema's, allen begraven in de Verenigde Staten. Dit zijn niet alleen nakomelingen van Arjen Aardema. Er zijn ook Aardema's uit Groningen geëmigreerd.

Van de Stellingwerfs vond ik 92 vermeldingen waarvan heel wat afkomstig uit Barradeel

Omstreeks 1880-1890 was emigratie naar Amerika een hype, vooral in Noord Friesland. Volgens een schatting van een wetenschapper² vertrok uit Barradeel bijna een kwart van de bevolking in de periode 1880-1914; in Het Bildt en Ferwerderadeel was het percentage nog hoger).

² Annemieke Brandsma (1996), **Frisians to America, 1880-1914**: With the baggage of the fatherland

5.13. ALE JOHANNES STELLINGWERF

Aankomst in NY: 6 april 1887

Heeft gewoond: Grand Rapids, Michigan, USA

Emigranteninschrijving:

ALE JOHANNES STELLINGWERF, ARBEIDER-gehuwd, Geb: 6-12-1867

GRIETJE ARJENS AARDEMA, echtgenote; Geb: 16-6-1862

JOHANNES STELLINGWERF, zoon, ongehuwd; Geb: 9-1-1882

Laatste woonplaats: OOSTERBIERUM

Vertrokken naar: USA-UNIDENTIFIED REGION, 1-7-1885

Allefriezen:

Deze Ale en Grietje zijn we hiervoor al eerder tegengekomen toen we de emigratie van Arjen Aardema en zijn gezin beschreven.

Ale werd geboren op 6-12-1857 (niet 1867!) in Oosterbierum, zoon van Johannes Ales Stellingwerf en Ruurdje Herkes Plantenga. Hij trouwde, 23 jaar oud, in 1881, in Barradeel met Grietje Simons Aardema, 19 jaar oud, geboren te Boer, maar opgegroeid in Oosterbierum.

Ancestry:

Als eerste vinden we dat Ale op 2 juli 1925 overleden is in Grand Rapids, hij was 67 jaar oud. Grietje overleed in 1927, 64 jaar oud, eveneens in Grand Rapids.

Aankomst van Ale is niet te vinden. Wel vinden we op 6 april 1887 aankomst van Grietje en Johannes op een touristenvisum. Ook vinden we een aankomst in NY van Ale Stellingwerf met gezin in 1900, op weg naar Paterson NJ, maar dit blijkt een andere Ale te zijn, afkomstig uit Tzummarum. [Ale Jelts Stellingwerf, getrouwd met Elske Hoitsma, met drie kinderen en een nichtje, Grietje Noorda, dochter van Cornelis Noorda en Antje Jelts Stellingwerf]

C1900 Ale woont met vrouw en kinderen in Grand Rapids, hij is metselaar (stone mason). Hij is geëmigreerd in 1887. Zijn vrouw is Grace Stellingwerf en zijn kinderen zijn: John (18), Orye (6) en Elisabeth (2). Hier zien we dus Johannes Stellingwerf, en Arjen en Elisabeth Aardema vernoemd.

C1920 We vinden een merkwaardige vermelding. Ale Stellingwerf, 62 jaar, metselaar (brick layer) wonend in Grand Rapids, geëmigreerd in 1887, getrouwd, is hoofd van een tehuis met vele katholieke bewoners, terwijl Grietje of zijn kinderen nergens worden genoemd. Administratieve fout?.

Info van John Nauta (email 31 Dec 2025)

For Piter: I found the attached picture on Facebook. It is of Ale Johannes Stellingwerf, born in Oosterbierum, married to Grietje Aardema, she was born in Boer but was living in Oosterbierum with her parents when she married Ale on 29 October 1881 in Oosterbierum.

This picture was taken in Grand Rapids around 1915-1920 in front of their home. Ale died in Grand Rapids in 1925. Grietje died there in 1927.

They arrived in America (Castle Garden) with their son Johannes (age 4 at the time) on 6 April 1887 on the ship "Edam" which sailed from Amsterdam.

5.10. BAUKE GATSES VANDERWERFF

Aankomst in NY: 28 juli 1884

Heeft gewoond: Grand Rapids, Michigan, USA

Emigranteninschrijving:

KLEERMAKERSKNECHT, ongehuwd, [niet correct, hij is wel gehuwd]

Geb: 11-12-1860 Laatste woonplaats: OOSTERBIERUM

Vertrokken naar: USA-UNIDENTIFIED REGION, 11-7-1884

Allefriezen:

Bauke Gatses van der Werff, geboren 11 dec 1860 te Oosterbierum, zoon van Gatse Minnes van der Werff, kleermaker, en Aukje Baukes van der Werf.

Met Allefriezen vastgesteld dat Bauke van der Werff vóór zijn vertrek is getrouwd en wel op 28 juni 1884 met Geertje Arjens Aardema, geboren in Boer, dochter van Arjen Simons Aardema en Elisabeth Klazes Schiphof. [NB nader onderzoek: Geertje is geboren in Boer, maar woonde met haar ouders sinds zeker 1872 in Oosterbierum]

Ancestry:

Volgens Ancestry.com arriveert er op 28 juli 1884 een Bouke Vanderwerf in NY; hij noemt zich farmer en lijkt getrouwd (head of household).

C1900: Bij de volkstelling vinden we na enige moeite een Jennie Van der Werff, getrouwd met Bert Van der Werff. Zij wonen te Grand Rapids Michigan waar Bert 'merchant tailor' is, dus koopman kleermaker. Ze hebben 1 kind, een Andrew van 3 jaar. Die zou kunnen zijn genoemd naar Arjen Aardema. De gegevens lijken erop te wijzen dat er 2 kinderen geweest zijn maar 1 is overleden. Is deze Jennie dezelfde als Geertje? Daartegen pleit dat ze in Nov 1867 geboren zou zijn en 14 jaar getrouwd, want Geertje is van 1865 en 16 jaar getrouwd. Maar ze hebben wel meer foute data opgegeven. Ook de naam Jennie lijkt niet bepaald op Geertje.

Maar toevallig staan bij de Census 1900 gegevens van deze Van der Werff familie ook die vermeld van een Aardema familie, nl die van Nicklas(?) Aardema, geboren Nov 1867, corresponderend met de in nov '67 geboren Klaas Aardema. Deze is getrouwd met een Tellie, of Nellie en ze hebben twee kinderen Ethel(7) en Orie(6). De namen kunnen duiden op Arjen en Elisabeth. Ook blijkt bij hen in huis een 'boarder' te wonen Arie Aardema van 63, geboren Feb 1838. Dat zou heel goed Arjen kunnen zijn. Inderdaad is deze geboren in februari 1838.

Bauke is overleden in Grand Rapids, in 1902, 42 jaar oud aan TBC

In 1910 is Nick Aardema nog steeds woonachtig te Grand Rapids; zijn vrouw heet Tillie, ze zijn 42, resp 36 jaar oud en hebben 4 kinderen: Ethel(17), Orie (16), Fred(8) en Elisabeth(7) en ook de oude Orie Aardema (72) woont nog bij hen. Ze geven op dat ze in 1885 zijn geëmigreerd.

Zie ook nr. 5.12 hierna.

5.12. ARJEN SIMONS AARDEMA

Aankomst in NY: ca 11 juli 1885?

Heeft gewoond: Grand Rapids, USA

Emigranteninschrijving:

ARJEN SIMONS AARDEMA, SCHIPPER, gehuwd, Geb: 26-2-1838

LIJSBETH KLAZES SCHIPHOF, echtgenote, Geb: 24-6-1831

SIMON AARDEMA, zoon, ongehuwd, Geb: 9-6-1863

KLAAS AARDEMA, zoon, ongehuwd, Geb: 24-11-1867

ANNE AARDEMA, zoon, ongehuwd, Geb: 13-2-1872

GEERTJE AARDEMA, dochter, ongehuwd, Geb: 22-5-1865

[dit is niet correct; zij is getrouwd met Bauke van der Werff, zie nr. 18 hierboven, en in 1884 al vertrokken]

Laatste woonplaats: OOSTERBIERUM

Vertrokken naar: USA-UNIDENTIFIED REGION, 1-7-1885. Zie ook nr. 5.10 hiervoor.

Allefriezen:

Het blijkt dat de Arjen Aardema familie ergens in de jaren 1860 of 1870 is verhuisd van Boer naar Oosterbierum. En dat ze vandaar zijn geëmigreerd, kennelijk in 1885. Ten onrechte wordt Geertje Aardema als 'unmarried' opgevoerd. Zij is in juni 1884 met Bauke Gatzes van der Werff getrouwd en in juli 1884 naar de US geëmigreerd. (zie 5.10 hier boven)

Arjen Aardema was in Boer arbeider maar in Oosterbierum schipper. We gaan deze familie nog wat nader verkennen.

Arjen (* Dongjum 1838) en Lijsbeth (* Berlikum 1831) hebben de volgende kinderen:

1862 Grietje

1863 Simon

1865 Geertje

1867 Klaas

1872 Anne

In de periode 1860-1867 is Arjen arbeider te Boer, in 1872 noemt hij zich schipper en woont dan in Oosterbierum.

In 1881 trouwt Grietje met Ale Johannes Stellingwerf, arbeider te Oosterbierum.

Arjen noemt zich dan ook weer arbeider en woont met vrouw te Oosterbierum. In 1884 trouwt Geertje met de ons al bekende Bauke Gatzes van der Werff. Ook dan woont Arjen in Oosterbierum.

Ancestry:

Bauke en Geertje vertrekken na hun huwelijk in 1884 snel naar Amerika en waarschijnlijk komt het gezin Arjen en Lijsbeth hen spoedig achterna. Ik kan vooralsnog geen record vinden van de emigratie (in Ancestry).

C1900: we vinden een Arie Aardema, 62 jaar oud, weduwnaar, geboren februari 1838 en wonend in Grand Rapids waar hij 'tapper ww' is. Arie woont in (boarder) bij de familie 'van der Hyde'. Arie is in 1886 geemigreerd volgens opgave C1900. John van der Hyde is Johannes Cornelis van der Heide, geboren 1865 in Ferwerd.

Findagrave:

Elizabeth Schiphoff Aardema is overleden in Grand Rapids op 27 januari 1899. Zij is begraven op Greenwood Cemetery, aldaar.

We vinden ook een Arend Aardema, overleden te Grand Rapids op 24 april, 1920, weduwnaar, 82 jaar,

Zoon Klaas Aardema noemt zich later Nicholas en ook Nick. Van hem zijn er Censusgegevens van 1900 en 1910,1920,1930 en1940.

Aanvulling op 15 aug 2018: Ook Grietje Aardema en Ale Stellingwerf zijn geemigreerd met kind(eren); datum nog niet bekend; 1885 klopt niet, moet later zijn.

Aanvulling op 16 aug 2018: in januari 1876 leent Arjen f 2000,- van boer Sjoerd Willems Janzen. Hij had in de maand daarvóór een huis gekocht van Jan Pieters van Vaals voor f 2000,-.

Aanvulling 23 dec 2018: Volgens gegevens Lieuwe Bouma is de familie op 11 juli 1882 vertrokken naar Amerika. Dat zou dan samenvallen met het vertrek van dochter Geertje.

Van Anne zijn er ook gegevens van 1940 en 1930; hij noemt zich ?Andrew Ardema en is getrouwd met Alice of Agnes. Ze wonen in **Georgetown vlak bij Grand Rapids**. Het lijkt erop dat ze ook in Iowa hebben gewoond want hun kinderen William en Doris zijn in Iowa geboren.